

DATOS IDENTIFICATIVOS

Empresa: Introducción á xestión empresarial

Materia	Empresa: Introdución á xestión empresarial			
Código	P52G382V01105			
Titulación	Grao en Enxeñaría Mecánica			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento do Centro Universitario da Defensa da Escola Naval Militar de Marín			
Coordinador/a	Garrido González, Iván			
Profesorado	Feijoo Conde, Jorge Garrido González, Iván Pérez Rial, Leticia			
Correo-e	ivgarrido@tud.uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal			
Descrición xeral	Esta materia enmárcase dentro do módulo de Formación Básica e nela preténdese dar aos alumnos unha visión global das empresas, adquirindo unha serie de coñecementos que os aproxime á realidade empresarial para a súa aplicación práctica. Preténdese que os alumnos sexan capaces de elixir a forma xurídica máis axeitada ás necesidades dun proxecto empresarial, analizando a contorna da actividade e que así sexan capaces de deseñar a estrutura organizativa e a estratexia empresarial máis axeitada para a consecución dos obxectivos a través da xestión das persoas que a integran, tomando decisións acordes co nivel de información dispoñible. Así mesmo, preténdese que poidan elixir o financiamento máis conveniente e utilizar técnicas de produción e comercialización. Búscase alcanzar estes obxectivos para proseguir e abordar a formación noutras materias de cursos posteriores e para poder exercer as capacidades desenvolvidas coa aprendizaxe da materia. De forma específica, búscase que o enxeñeiro e Oficial da Armada coñeza os ámbitos xurídico-económicos para desempeñar correctamente as súas funcións como administrador de fondos públicos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B9	Capacidade de organización e planificación no ámbito da empresa, e outras institucións e organizacións.
C6	Coñecemento adecuado do concepto de empresa, marco institucional e xurídico da empresa. Organización e xestión de empresas.
D1	Análise e síntese.
D2	Resolución de problemas.
D7	Capacidade para organizar e planificar.
D11	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de acadar unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D18	Traballo nun contexto internacional.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer o papel da empresa no eido da actividade económica ea súa contribución a un desenvolvemento máis equitativo da sociedade.	C6	D11 D18
Comprender os aspectos básicos que caracterizan os distintos tipos de empresas	C6	D1 D18
Coñecer o marco xurídico dos distintos tipos de empresas.	C6	D1

Coñecer os aspectos máis relevantes da organización e a xestión na empresa.	B9	C6	D1 D18
Adquirir habilidades sobre os procesos que afectan á xestión empresarial.	B9	C6	D2 D7 D18
Resultado de aprendizaxe ENAEE: COÑECEMENTO E COMPRESIÓN: RA1.3.- Ser conscientes do contexto multidisciplinar da enxeñaría. [Adequado (2)].	B9		
Resultado de aprendizaxe ENAEE: ANÁLISE EN ENXEÑARÍA: RA2.1.- A capacidade de analizar produtos, procesos e sistemas complexos no seu campo de estudo; elixir e aplicar de forma pertinente métodos analíticos, de cálculo e experimentais xa establecidos e interpretar correctamente resultados de devanditas análises. [Básico (1)].			D2
Resultado de aprendizaxe ENAEE: ANÁLISE EN ENXEÑARÍA: RA2.2.- A capacidade de identificar, formular e resolver problemas de enxeñaría na súa especialidade; elixir e aplicar de forma adecuada métodos analíticos, de cálculo e experimentais xa establecidos; recoñecer a importancia das restricións sociais, de saúde e seguridade, ambientais, económicas e industriais. [Adequado (2)]			D1 D11
Resultado de aprendizaxe ENAEE: PROXECTOS DE ENXEÑARÍA: RA3.1.- Capacidade para proxectar, deseñar e desenvolver produtos complexos (pezas, compoñentes, produtos acabados, etc.), procesos e sistemas da súa especialidade, que cumpran cos requisitos establecidos, incluíndo ter conciencia dos aspectos sociais, de saúde e seguridade, ambientais, económicos e industriais; así como seleccionar e aplicar métodos de proxecto apropiados. [Básico (1)].			D2 D7 D11
Resultado de aprendizaxe ENAEE: APLICACIÓN PRÁCTICA DA ENXEÑARÍA: RA5.5.- Coñecemento das implicacións sociais, de saúde e seguridade, ambientais, económicas e industriais da práctica da enxeñaría [Básico (1)].			D11
Resultado de aprendizaxe ENAEE: APLICACIÓN PRÁCTICA DA ENXEÑARÍA: RA5.6.- Ideas xerais sobre cuestións económicas, de organización e de xestión (como xestión de proxectos, xestión do risco e do cambio) no contexto industrial e de empresa. [Adequado (2)].	B9	C6	
Resultado de aprendizaxe ENAEE: ELABORACIÓN DE XUÍZOS: RA6.1.- Capacidade de recoller e interpretar datos e manexar conceptos complexos dentro da súa especialidade, para emitir xuízos que impliquen reflexión sobre temas éticos e sociais [Básico (1)].	B9		D11
Resultado de aprendizaxe ENAEE: ELABORACIÓN DE XUÍZOS: RA6.2.- Capacidade de xestionar complexas actividades técnicas ou profesionais ou proxectos da súa especialidade, responsabilizándose da toma de decisións [Básico (1)].	B9		
Resultado de aprendizaxe ENAEE: COMUNICACIÓN E TRABALLO EN EQUIPO: RA7.1.- Capacidade para comunicar eficazmente información, ideas, problemas e solucións no ámbito de enxeñaría e coa sociedade en xeral [Adequado (2)].			D18

Contidos

Tema	
Tema 1: A EMPRESA	1.1 Concepto de empresa. 1.2 Función da empresa 1.3 Obxectivos da empresa 1.4 Marco institucional e xurídico. 1.5 Tipos de empresa. 1.6 A empresa como sistema.
Tema 2: DIRECCIÓN ESTRATÉXICA	2.1 A importancia da contorna. 2.2 Tipos de contornas. 2.3 Análise da contorna xeral. PESTEL. 2.4 Avaliación da contorna específica e do atractivo dun sector ou mercado: Modelo das cinco forzas competitivas de Michael Porter. 2.5 Análise interna. DAFO 2.6 Niveis de dirección e funcións directivas. 2.7 O proceso estratéxico e tipos de estratexias.
Tema 3: O SISTEMA FINANCIERO (PARTE I). ESTRUCTURA ECONÓMICA E FINANCIERA DA EMPRESA	3.1 A importancia da xestión económico-financeira na empresa. 3.2 Estructura económico-financeira da empresa: activo, patrimonio neto e pasivo. 3.3 Situacións patrimoniais: equilibrio. 3.4 Concepto de contas anuais. 3.5 Diagnóstico económico-financeiro a través da análise dos balances: informes para a xestión. 3.6 Fondo de manobra ou fondo de rotación.
Tema 4: O SISTEMA FINANCIERO (PARTE II). OS RESULTADOS DA EMPRESA	4.1 Diagnóstico económico-financeiro a través da análise de ratios. 4.2 Liquidez. 4.3 Solvencia. 4.4 Rentabilidade económica e rendibilidade financeira.
Tema 5: O SISTEMA FINANCIERO (PARTE III). INVERSIÓN	5.1 Concepto de investimento. 5.2 Clases de investimentos.

Tema 6: O SISTEMA FINANCIERO (PARTE IV). FINANCIACIÓN	6.1 Concepto de financiamento. 6.2 Tipos de fontes de financiamento. 6.3 Métodos ou criterios de selección e avaliación. 6.4 Período mínimo ou medio de maduración.
Tema 7: O SISTEMA DE PRODUCCIÓN (PARTE I). ASPECTOS XERAIS	7.1 Conceptos asociados á produción. 7.2 Antecedentes. 7.3 Decisións asociadas á función de produción. 7.4 Técnicas para aumentar a produtividade. 7.5 Técnicas de seguridade industrial.
Tema 8: O SISTEMA DE PRODUCCIÓN (PARTE II). CUSTOS DE PRODUCCIÓN	8.1 Concepto de custo. 8.2 Clasificación dos custos. 8.3 O custo de produción. 8.4 A conta de resultados. 8.5 O limiar de rendibilidade ou punto morto.
Tema 9: O SISTEMA DE COMERCIALIZACIÓN	9.1 Introducción e conceptos básicos. 9.2 Obxectivos. 9.3 A conduta do consumidor. 9.4 Plan de mercadotecnia. Ferramentas do Marketing Mix. 9.5 Marketing nas Forzas Armadas.
Tema 10: O SISTEMA DE ADMINISTRACIÓN (PARTE I). XESTIÓN DE ADQUISICIÓNS	10.1 Definición e características dos proxectos de enxeñería. 10.2 Guías para a xestión de proxectos. 10.3 O proceso de xestión de adquisicións (contratación). 10.4 Especificacións técnicas e administrativas.
Tema 11: O SISTEMA DE ADMINISTRACIÓN (PARTE II). PLANIFICACIÓN E CONTROL	11.1 Natureza e concepto de planificación. 11.2 O proceso de planificación nunha empresa. 11.3 Principios para unha planificación efectiva. 11.4 Natureza e concepto de control. 11.5 Tipos de control.
Tema 12: O SISTEMA DE ADMINISTRACIÓN (PARTE III). XESTIÓN DE RRHH	12.1 Conceptos. 12.2 Cultura e liderado. 12.3 Estrutura das organizacións. 12.4 Busca, selección e contratación. 12.5 Formación e capacitación. 12.6 Valoración e retribución. 12.7 Xestión do talento.
Tema 13: O SISTEMA DE ADMINISTRACIÓN (PARTE IV). RESPONSABILIDADE SOCIAL CORPORATIVA E SOSTIBILIDADE CORPORATIVA	13.1 Introducción e conceptos básicos. 13.2 Principais impactos ambientais derivados das accións e proxectos empresariais. 13.3 Beneficios da RSC para a organización. 13.4 Inversión socialmente responsable. 13.5 O RSC aplicada a Defensa. O caso particular da Armada Española. 13.6 Exemplos de aplicación da RSC en empresas.

Práctica 1: A empresa e dirección estratéxica.

Obxectivos e desenvolvemento: Preténdese que o alumno resolva problemas relativos ás contornas xeral e específica, así como a establecer decisións estratéxicas, empregando ferramentas como a análise Pestel, o modelo das cinco forzas competitivas de Porter, a análise Dafo, a matriz BCG e a matriz de Ansoff.

Práctica 2: Análise dos estados financeiros.

Obxectivos e desenvolvemento: Preténdese que o alumno realice un diagnóstico económico-financieiro dunha empresa mediante a análise do seu balance, ratios e rendibilidade.

Práctica 3. Financiamento e investimento.

Obxectivos e desenvolvemento: O obxectivo principal desta práctica é a familiarización do alumno co financiamento e investimento da empresa aplicando sistemas de financiamento, así como determinar a rendibilidade dun proxecto de investimento mediante indicadores VAN e TIR.

Práctica 4: Organización da produción.

Obxectivos e desenvolvemento: O obxectivo principal desta práctica é que o alumno se familiarice cos conceptos de custos, produtividade e stocks.

Práctica 5: Planificación e control.

Obxectivos e desenvolvemento: O obxectivo principal desta práctica é que o alumno entenda e realice unha planificación de obxectivos concretos e coñeza as distintas formas de control. Para iso, utilizaranse ferramentas de planificación de xestión como os diagramas de Gantt e conceptos básicos da técnica de revisión e avaliación de programas.

Práctica 6: Responsabilidade social corporativa.

Obxectivos e desenvolvemento: Preténdese que o alumno sexa consciente da presenza da responsabilidade social corporativa na contorna das Forzas Armadas e os seus diferentes campos e actuacións. Ademais, para a realización desta práctica, utilizarase a técnica de aprendizaxe cooperativa coñecida como crebracabezas ou jigsaw, que promove a aprendizaxe, a motivación dos estudantes, o compromiso persoal e a necesidade da cooperación cos compañeiros como ferramentas para acadar o éxito en equipo.

Práctica 7: Exposición do caso práctico.

Obxectivos e desenvolvemento: Entrega da memoria e exposición oral do caso práctico "Desenvolvemento dun plan de negocio baseado no Business Model Canvas" exposto durante os seminarios da materia e levado a cabo de forma autónoma aplicando as ferramentas vistas durante o curso. Neste traballo, que se desenvolverá por grupos, reflectirase a necesidade que posúe unha empresa de dispor dun conxunto multidisciplinar de técnicos expertos en diferentes ámbitos para conseguir pór en práctica as decisións estratéxicas que lle permitan adaptarse á contorna turbulenta e, por tanto, sobrevivir e/ou incrementar a súa competitividade. Para iso, os integrantes do grupo deberán crear unha Startup desenvolvendo, tanto na memoria como na presentación, cada un dos bloques característicos dun plan de negocio, desde a definición do produto e do segmento de clientes ao que se dirixen, pasando pola análise e cuantificación do mercado obxectivo, a definición das diferentes estratexias a empregar en cada un dos bloques expostos, por exemplo o de fixación de prezos, así como por unha análise económica-financieiro minucioso das necesidades presentes e futuras. En consecuencia, deberán asumir as funcións existentes nunha empresa (segundo os distintos temas desenvolvidos nesta materia): dirección estratéxica, dirección financeira, produción, comercialización (mercadotecnia), planificación e control, xestión de recursos humanos, responsabilidade social corporativa, e xestión de adquisicións (compras e/ou subcontratacións). Deste xeito, os alumnos poderán apreciar a gran diversidade de ámbitos profesionais de traballo distintos aos que se pode acceder con esta materia e, por tanto, o contexto multidisciplinar da enxeñaría.

Na presentación intervirán todos os membros do grupo e os profesores avaliarán individualmente o traballo, participación e alcance de coñecementos de cada alumno na sesión de defensa mediante os correspondentes apartados dunha rúbrica deseñada para tal fin. A exposición realizarase coa presenza un profesor do CUD-ENM pertencente a un ámbito docente distinto ao de organización de empresas.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	25	45
Estudo de casos	8	10	18
Prácticas de laboratorio	14	14	28
Seminario	7	7	14
Seminario	14	18	32
Exame de preguntas de desenvolvemento	13	0	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Sesións de aula (I): Nestas sesións búscase presentar detalladamente os fundamentos básicos do contido dos temas programados que proporcionen ao alumno os coñecementos necesarios para avanzar na súa aprendizaxe.
Estudo de casos	Sesións de aula (II): Así mesmo, de modo complementario e para reforzar conceptos, realízase, en certas situacións puntuais detectadas como adecuadas, un diagnóstico de situacións reais (estudo de casos) desde o punto de vista empresarial. Para iso, analízanse noticias de actualidade de medios de comunicación especializados (en forma de artigos e vídeos), pretendendo xerar un clima participativo, reflexivo e de debate por parte dos alumnos na aula, o cal achega ao profesor información relativa acerca da comprensión de coñecementos. En función da metodoloxía anterior, os alumnos aprecian a aplicación directa dos contidos da materia e foméntase o interese pola mesma.
Prácticas de laboratorio	Ao comezo das clases prácticas desenvolveranse pequenas sesións maxistras que introduzan conceptos e trasladen as tarefas que a continuación han de desenvolver os alumnos. Este traballo consistirá na resolución de problemas (dirixidos a afianzar os conceptos teóricos abordados nas sesións na aula) contando co apoio directo tutelado e personalizado (traballos de aula) en todo momento polo profesor, para a resolución de dúbidas e achega de consellos derivados da súa experiencia empresarial real. Proporase, na maioría das prácticas, a realización en grupo para estimular a colaboración e o enfoque dos diferentes temas sendo máis enriquecedor para o alumno, tentando que o traballo sexa unha acción conxunta dos membros e non individual. A práctica 7 supón, como se indica posteriormente, a exposición dun traballo (caso práctico) desenvolvido por grupos durante o curso. Na súa presentación han de intervir todos os integrantes de cada grupo e os profesores avaliarán individualmente o traballo, participación e alcance de coñecementos de cada alumno na sesión de defensa mediante unha rúbrica deseñada para tal fin.
Seminario	As sesións de seminarios da materia abordarán a formulación do caso práctico "Desenvolvemento dun plan de negocio baseado no Business Model Canvas" mediante tutorías personalizadas e grupais. O traballo, que se desenvolverá por grupos, debe incluír aspectos relacionados coas diferentes funcións existentes nunha empresa e que se trataron na materia: dirección estratéxica, dirección financeira, produción, comercialización (mercadotecnia), planificación e control, xestión de recursos humanos, responsabilidade social corporativa e xestión de adquisicións (compras e/ou *subcontratacións). Así, en cada seminario abordaranse os aspectos relacionados co correspondente tema de teoría, relacionándoos especificamente e de forma aplicada co caso práctico.
Seminario	Curso intensivo para aqueles alumnos que suspenderon a materia en primeira convocatoria, previo ao exame en segunda convocatoria.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	No ámbito da acción titorial distínguense as accións de titoría académica, así como a titoría personalizada. No primeiro caso, os alumnos terán á súa disposición horas de titorías nas que poderán consultar calquera dúbida relacionada cos contidos, organización e planificación da materia, co desenvolvemento dos temas, casos prácticos, comentarios de texto, etc. As titorías poden ser individualizadas, pero fomentaranse as titorías en grupo para a resolución de problemas relacionados coas actividades a realizar en grupo, ou simplemente para informar ao docente da evolución do traballo colaborativo. Nas titorías personalizadas, cada alumno, de xeito individual, poderá comentar co profesor calquera problema que lle impida realizar un seguimento adecuado da materia, para atopar entre ambos algún tipo de solución. Combinando ambos tipos de acción titorial, preténdese compensar os diferentes ritmos de aprendizaxe a través da atención á diversidade. Os profesores da materia atenderán persoalmente as dúbidas e consultas dos alumnos, tanto de forma presencial, segundo o horario que se publicará na páxina web do centro, como a través de medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros da plataforma Moovi) baixo a modalidade de cita previa.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	10	B9 C6 D1 D2 D7 D18
Seminario	20	B9 C6 D1 D2 D7 D11 D18
Exame de preguntas de desenvolvemento continua	70	B9 C6 D1 D2

Outros comentarios sobre a Avaliación

A proba final de avaliación continua realizarase na semana de avaliación e valorarase sobre 10 puntos. Será necesario obter unha nota maior ou igual a 4 puntos sobre 10 na proba final de avaliación continua para poder optar ao aprobado por avaliación continua.

Realizaranse dúas probas parciais de avaliación continua. Cada control suporá un 15% na nota de avaliación continua e non eliminarán materia en relación coa proba final.

O alumno deberá presentarse ao exame ordinario de todos os contidos da materia, que suporá o 100% da nota, se a nota final de avaliación continua é menor que 5 puntos sobre 10.

En calquera caso, o alumno que superase a avaliación continua, terá a posibilidade de presentarse ao exame ordinario para subir nota.

Características da Proba Final (PF)

A proba final de avaliación continua, na que se avaliarán os coñecementos teóricos e prácticos, está encamiñada á avaliación da aprendizaxe de todos os contidos seleccionados para a materia e confeccionarase atendendo ás seguintes características:

- Debe ser completa, é dicir, aspirará a cubrir toda a materia impartida, ben de forma teórica ou práctica (incluíndo a parte docente impartida desde a realización do segundo parcial), posto que se trata de vulgato que o alumno sabe da materia, non dunha parte dela.

- Debe constar dunha serie de cuestións que primen orozamento conceptual e lóxico, a fin de verificar a madurez intelectual adquirida polos alumnos para obter conclusións a partir das nocións ou teorías expostas na clase.

COMPROMISO ÉTICO: Agárdase que o estudantado teña un comportamento ético axeitado, comprometéndose a actuar con honestidade. En base ao artigo 42.1 do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo, así como ao punto 6 da norma quinta da Orde

DEF/711/2022, do 18 de xullo, pola que se establecen as normas de avaliación, progreso e permanencia nos centros docentes militares de formación para a incorporación ás escalas das Forzas Armadas, **a utilización de procedementos fraudulentos en probas de avaliación, así como a cooperación neles implicará a cualificación de cero (suspense) na acta da convocatoria correspondente**, con independencia do valor que sobre a cualificación global tivese a proba en cuestión e sen prexuízo das posibles consecuencias de índole disciplinaria que poidan producirse.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GONZÁLEZ DOMINGUEZ, F.J.; GANAZA VARGAS, J.D., **Principios y Fundamentos de la Gestión de Empresas.**, 3ª ed, Pirámide, 2010

RODRIGO ILLERA, C., **Administración y Funciones de Empresa.**, 1ª ed, Sanz y Torres, 2008

RODRIGO ILLERA, C., **Ejercicios de Administración y Funciones de Empresa.**, 1ª ed, Sanz y Torres, 2008

AREA MALLO, P., **Economía de la Defensa.**, Ministerio de Defensa, 2009

HERNÁNDEZ OLIVENCIA, A., ALEMÁN ARTILES, V., SOTO RODIL, J.C., AIZPURU DIAZ DE TERÁN, J.J., **Gestión y Administración Militar.**, Ministerio de Defensa, 1999

Bibliografía Complementaria

OSTERWALDER, A.; PIGNEUR, Y., **Generación de modelos de negocio.**, 1ª ed, Deusto, 2011

BLANK, S.; DORF, B., **El manual del emprendedor.**, 1ª ed, Grupo Planeta, 2013

FANJUL, J.L.; CASTAÑO, F.J., **Proyecto Empresarial.**, 1ª ed, Editex, 2001

GONZÁLEZ GONZÁLEZ, M.J.; PÉREZ ZABALETA, A.; CASTEJÓN MONTIJANO, R.; MÉNDEZ PÉREZ, E.; et al., **Introducción a la Economía.**, 3ª ed, Pearson Educación, S.A, 2004

GREGORY MANKIW, N., **Principios de Economía.**, 4ª ed, Thomson, 2007

HERRERO PALOMO, J., **Administración, gestión y comercialización en la pequeña Empresa.**, 1ª ed, Thomson Paraninfo, 2003

MÉNDEZ PÉREZ, E.; PÉREZ ZABALETA, A.; CASTEJÓN MONTIJANO, R.; GONZÁLEZ GONZÁLEZ, M.J.; et al., **Introducción a la Economía. Ejercicios y Prácticas.**, 3ª ed, Pearson Educación, S.A., 2004

MUÑIZ GONZÁLEZ, R., **Marketing en el siglo XXI.**, 3ª ed, Centro de Estudios Financieros (CEF), 2010

SANTESMASES MESTRE, M., **Marketing: conceptos y estrategias.**, 6ª ed, Pirámide, 2012

LÓPEZ FERNÁNDEZ, R., **Logística de aprovisionamiento.**, 1ª ed, Ed. Paraninfo, 2014

CRUELLES RUIZ, J.A., **Stocks, Procesos y Dirección de operaciones.**, 1ª ed, Ed. Marcombo, 2012

CRUELLES RUIZ, J.A., **Mejora de métodos y tiempos de fabricación.**, 1ª ed, Ed. Marcombo, 2012

OCESE, A.; ALFARO, J., **La responsabilidad social, motor de cambio empresarial, una propuesta española para Europa y América Latina.**, 1ª ed, Ed. Mc Graw Hill Education, 2014

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia non ten ningún tipo de pre-requisito nin se presupón coñecemento previo algún sobre a materia. Os coñecementos e destrezas que se adquiren ao ser cursada, permitirán desenvolver con máis facilidade a materia de terceiro curso Fundamentos de Organización de Empresas.

Para que se poida cursar con éxito a materia é recomendable que os alumnos posúan:

- capacidade de comprensión escrita e oral ben desenvolvida,
- capacidade de abstracción e síntese da información,
- destrezas para o traballo en grupo e para a comunicación grupal.